

PUTEREA MINTII

Conferința anuală a Clubului de la Roma

Viitorul sistemului bancar internațional

Mugur Isărescu
Guvernator

București, 2 octombrie 2012

Cuprins

I. Introducere

II. O perspectivă istorică

III. Sistemul financiar în perioada postcriză

IV. Viitorul previzibil al sistemelor bancare europene:
uniunea bancară

V. În loc de concluzii

II. O perspectivă istorică

Experiența până în anii '60

- Numeroase măsuri destinate controlului concurenței bancare
- Limite impuse ratelor dobânzilor active și pasive, precum și volumului creditelor acordate sectorului privat
- Impunerea de restricții la nivel mondial privind fluxurile de capital transfrontaliere și piețele valutare
- Separarea activității băncilor comerciale de cea a băncilor de investiții (Legea Glass-Steagall), absența inovației financiare

Mediu fără riscuri

Profitabilitate bancară scăzută

Confruntate cu reglementări care le limitau eficiența, piețele financiare au început să caute modalități de eludare a acestora

Anii '70 și perioada ulterioară

- Prăbușirea sistemului Bretton-Woods → apariția unor competitori pentru dolarul SUA ca monedă de decontare
- Începând cu anii '80, dereglementarea sectorului financiar a început să câștige teren → aproape toate restricțiile impuse până la sfârșitul anilor '60 au fost eliminate
- Activitatea de creditare nu a mai fost constrânsă de volumul depozitelor atrase și/sau al deținerilor de active lichide
 - ✓ Capitalul a devenit singurul factor limitativ al dimensiunii bilanțului

- Expansiune rapidă a creditului
- Apariția unor noi instrumente financiare sofisticate
- Creșterea apetitului pentru risc
- Niveluri fără precedent ale tranzacțiilor transfrontaliere

Instalarea unei stări de euforie la începutul secolului XXI

III. Sistemul financiar în perioada postcriză

Perioada postcriză

- Externalitățile negative ale sistemului financiar sunt în centrul atenției
 - ✓ Costul direct al salvării unor instituții financiare
 - ✓ Costul indirect asociat recesiunii economice

Orientarea politicilor publice către prevenirea crizelor viitoare, determinată de “furie și resentimente manifestate în rândul publicului” (Crocket, 2011)

- Totuși, creșterea economică robustă pur și simplu nu poate fi realizată fără contribuția sistemului financiar
 - ✓ Un răspuns echilibrat la criză este optim – asigurarea stabilității financiare, fără a afecta potențialul sistemului financiar de a genera creștere economică

De ce nu și-au îndeplinit piețele misiunea?

- Funcționarea corespunzătoare a pieței a fost distorsionată de
 - ✓ Garanții formale și informale
 - ✓ Problema principal-agent
 - Necorelarea intereselor părților implicate
 - Asimetrie informațională
 - ✓ Subestimarea evenimentelor cu probabilitate scăzută

Asumarea unor riscuri excesive

- O reformare viabilă a sistemului financiar trebuie să abordeze sursele eșecului piețelor
 - ✓ Suprareglementarea ar trebui evitată: **“așa cum focul nu se stinge cu foc, complexitatea nu poate fi combătută cu complexitate”** (Madouros și Haldane, 2012)

Reformarea sistemului financiar

- Aria de acoperire a activității instituțiilor financiare → interzicerea implicării în anumite activități riscante, în vederea protejării funcțiilor esențiale ale acestora
 - ✓ Reintroducerea separării activității bancare comerciale de cea de investiții (conform versiunii inițiale a Legii Glass-Steagall)
 - ✓ Regula Volcker: restricții severe asupra operațiunilor efectuate în nume propriu
- Dimensiunea instituțiilor financiare → problematica “*too big to fail*”
 - ✓ Toate instituțiile financiare ar trebui să se confrunte cu riscul falimentului ca urmare a deciziilor manageriale greșite
 - ✓ Legislația standard privind falimentul este neadecvată – se impune construirea unui cadru special de soluționare, care să nu genereze riscuri inacceptabile pentru economie
- Dimensiunea transfrontalieră → mecanismele de supraveghere trebuie să fie adaptate pentru a face față provocărilor globalizării

IV. Viitorul previzibil al sistemelor bancare europene: uniunea bancară

Necesitatea uniunii bancare (1)

➤ UEM este incompletă:

- ✓ Absența unei uniuni fiscale → *spread*-urile atașate titlurilor de stat variază în funcție de percepția pieței
- ✓ Absența unei uniuni bancare → instituțiile de credit sunt percepute drept datorii potențiale în sarcina statelor

- Influență negativă reciprocă între bănci și state
- Fragmentarea pieței financiare unice de-a lungul granițelor naționale

- Diferențe semnificative *de facto* între condițiile monetare pentru companii și populație la nivelul statelor membre
 - ✓ Exacerbate de autoritățile de supraveghere naționale în încercarea acestora de a limita expunerea la risc a băncilor, prin restricționarea fluxurilor de capital de la centru către periferie

Necesitatea uniunii bancare (2)

- O uniune monetară nu poate funcționa în condițiile existenței *de facto* a restricțiilor interne de capital și a diferențelor majore dintre condițiile financiare la nivelul statelor membre
- “*Considerăm că este imperativ să spargem cercul vicios dintre bănci și state*” (Summit-ul zonei euro din 29 iunie 2012)
 - ✓ În această privință, o uniune bancară este mai puțin controversată și mai fezabilă decât o uniune fiscală
- “*Imposibila trinitate*” a stabilității financiare, integrării financiare și supravegherii la nivel național (Schoenmaker, 2011)
- Proiectul actual vizează realizarea uniunii bancare la nivelul zonei euro, cu posibilitatea celorlalte state membre ale UE de a opta pentru participarea la această uniune

Ce implică uniunea bancară?

- Armonizarea cadrului de reglementare și supraveghere bancară
 - ✓ *“Un singur set de reglementări”*
- Transferul de la nivel național la nivel european al principalelor responsabilități privind supravegherea
 - ✓ *“Un mecanism unic de supraveghere”*
- Armonizarea și centralizarea garantării depozitelor
 - ✓ *“O schemă unică de garantare a depozitelor bancare”*
- Introducerea unor prevederi comune în vederea asigurării suportului legal necesar gestionării falimentelor băncilor cu probleme
 - ✓ *“Un singur mecanism de soluționare a crizelor bancare”*

**Cei patru piloni trebuie implementați simultan
în vederea instituirii uniunii bancare**

Setul unic de reglementări

- Criza financiară a pus în evidență pericolul existenței unor reglementări naționale divergente

- Necesitatea adoptării unui cadru comun de reguli bancare

- Setul unic de reglementări → va fi elaborat de ABE (*Autoritatea Bancară Europeană*)

- + reducerea arbitrajului între reglementările naționale – consolidarea principiului neutralității concurențiale: aceeași activitate, același risc, aceleași reguli

- + creșterea transparenței

- + realizarea unui cadru de reglementare solid și uniform la nivelul pieței unice

- absența flexibilității – implementarea setului unic de reglementări în 8 000 de bănci din 17 sau mai multe state

- subminarea reglementărilor mai restrictive de la nivel național

Mecanismul unic de supraveghere

Autoritățile naționale

supraveghere prudențială

BCE

- Protecția consumatorilor
- Combaterea spălării banilor
- Supravegherea entităților care aparțin unor instituții de credit cu sediul central în afara UE

- Autorizarea instituțiilor de credit
- Asigurarea îndeplinirii de către bănci a cerințelor de adecvare a capitalului și de lichiditate
- Supravegherea conglomeratelor financiare pe bază consolidată

➤ 3 etape pentru realizarea unei tranziții line la noul mecanism:

1 ianuarie 2013 – orice instituție de credit (în special instituții care au primit / solicitat finanțare publică)

1 iulie 2013 – bănci de importanță sistemică

1 ianuarie 2014 – toate băncile

- + restabilirea încrederii în supravegherea bancară la nivelul zonei euro
- + creșterea transparenței

- fragmentarea pieței unice în state participante și neparticipante
- incertitudini privind rolul membrilor UE din afara zonei euro în cadrul instituției unice de supraveghere

De ce a fost aleasă BCE?

- Instituție reputată, cu expertiză în domeniul financiar și independență operațională
- Prevederile existente în Tratatul de funcționare al UE – Art. 127 (6) – permit în mod explicit încredințarea unui astfel de mandat BCE
- Sinergia existentă între supravegherea bancară și:
 - ✓ Funcția de împrumutător de ultimă instanță
 - ✓ Supravegherea sistemelor de plăți
- Capacitatea de a combina supravegherea micro- cu cea macroprudențială

**Stabilitatea sectorului financiar facilitează
implementarea politicii monetare**

Mecanismul unic de soluționare a crizelor bancare

- Asigurarea unei gestionări centralizate a crizelor bancare, care să ofere alternative de abordare a falimentelor bancare într-o manieră ordonată, cu efecte negative minime asupra economiei
 - Principiile soluționării crizelor bancare trebuie precizate printr-un set unic de reguli
 - Costul implicat de redresarea băncilor ar trebui să fie suportat de acționari și de creditorii
 - ✓ Cu toate acestea, în cazul crizelor sistemice, ar putea fi necesar un mecanism de asistență fiscală, însă consensul politic necesar stabilirii caracteristicilor acestuia va fi dificil de realizat
-
- + creșterea vitezei de adoptare a măsurilor de combatere a crizelor bancare și credibilitatea acestora (îndeosebi în cazul falimentelor băncilor transnaționale)
 - cadrul eterogen de soluționare a crizelor la nivel național → modificarea substanțială a reglementărilor naționale privind insolvența, piața muncii și sistemul fiscal
 - hazard moral și concurență neloială în cadrul pieței unice, dacă Mecanismului European de Stabilitate i s-ar permite recapitalizarea directă a băncilor

Schema unică de garantare a depozitelor

- Este mai puțin stringentă decât ceilalți piloni ai uniunii bancare
- Unele măsuri în această direcție au fost deja implementate:
 - acoperirea schemelor naționale de garantare a depozitelor – nivel armonizat de 100 000 EUR/deponent/instituție de credit
 - simplificarea procedurilor de rambursare a depozitelor garantate: reducerea termenelor de plată și îmbunătățirea modalităților de finanțare

+ asigurarea tratamentului egal al deponenților din statele membre UE => complementaritate cu mecanismul unic de supraveghere

- dimensiunea pasivelor potențiale, în perioadele de turbulențe financiare, ar putea eroda credibilitatea mecanismului

+ un volum mai amplu de resurse consolidează încrederea în sistemul bancar, datorită capacității de a face față unor șocuri de magnitudine amplă, iar riscul suveran, cu potențial de generare a panicilor bancare, își pierde din importanță

Ar trebui ca țările din afara zonei euro să se alăture?

- Posibile consecințe negative în caz contrar:
 - ✓ Risc asociat schimbării statutului legal al entităților bancare (de la filiale la sucursale), ceea ce ar conduce la:
 - fragmentarea suplimentară a sectoarelor financiare din regiune
 - disponibilitatea redusă a informațiilor necesare autorităților de reglementare și supraveghere din țara-gazdă
 - scăderea capacității de reacție a instituțiilor financiare și a grupurilor bancare la evoluțiile naționale și regionale

- Posibila stimulare a dezintermedierii, inclusiv din motive conjuncturale care țin de grupurile bancare din țara de origine

V. În loc de concluzii

- Măsurile de reformă a sistemului financiar nu trebuie să urmărească eludarea piețelor, ci asigurarea funcționării corespunzătoare a acestora
 - ✓ Un grad mai ridicat de siguranță nu trebuie obținut pe seama unei eficiențe mai reduse și a unei capacități mai scăzute a sistemului financiar de a susține o creștere economică robustă

- În condițiile globalizării financiare, este esențială intensificarea cooperării transnaționale → noi mecanisme, noi tehnici de realizare a schimburilor informaționale, armonizarea abordărilor referitoare la soluționarea situației băncilor aflate în dificultate
 - ✓ Întărirea cooperării transnaționale este cu atât mai importantă în cadrul uniunii monetare